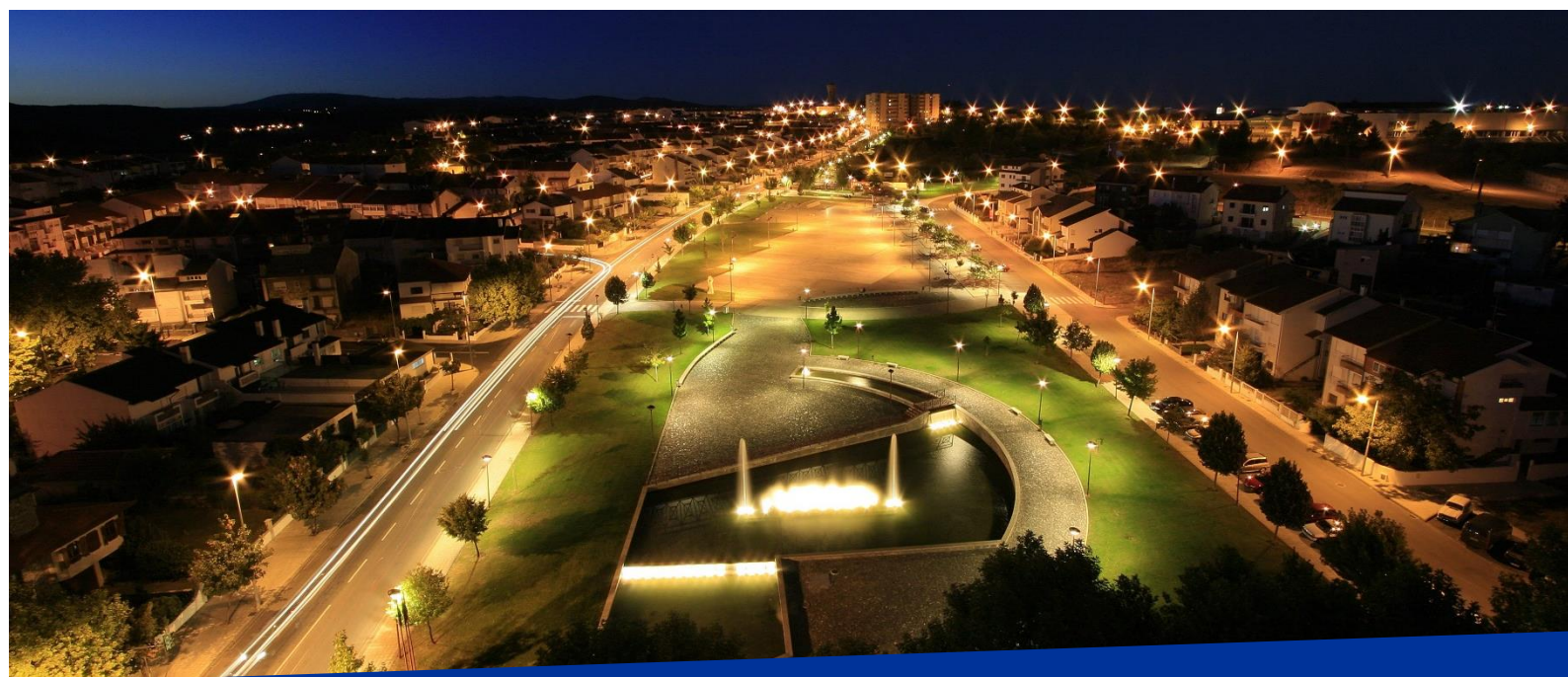

EURE
Interreg Europe

PENTRU O CALITATE A VIEȚII MAI BUNĂ ȘI DURABILĂ ÎN ORAȘELE EUROPENE

Catalog de politici, acțiuni, bune practici și recomandări

Rezumatul raportului comun EURE

**Interreg
Europe**

European Union | European Regional Development Fund

Februarie 2021

CUPRINS

1.	Prezentare generală a raportului	1
2.	De ce este și ar trebui să intervină în continuare UE în zonele urbane?	2
3.	Recomandări pentru viitorul politicii urbane a UE.....	8
3.1.	Cum ar trebui să arate viitoarea politică urbană a UE	8
3.2.	Recomandări pentru fiecare tematică a politicii urbane.....	9
3.3.	Finanțare	18
3.4.	Guvernare	19

This report reflects the author's views; the sole responsibility for the content of this deliverable lies with the authors. The programme authorities or the European Commission are not liable for any use that may be made of the information contained therein.

1. Prezentare generală a raportului

Raportul comun EURE "Pentru o calitate a vieții mai bună și durabilă în orașele europene"¹ conține următoarele secțiuni:

CAPITOLE	CONȚINUT
1. Introducere	<ul style="list-style-type: none"> - Motivele pentru care UE este și ar trebui să intervină în continuare în zonele urbane - Cum percep actorii din zonele urbane intervenția UE
2. Stadiul actual în Europa	<p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Utilizarea durabilă a terenurilor și reînnoirea urbană ✓ Alimentarea cu apă și gestionarea resurselor de apă ✓ Gestionarea deșeurilor și economia circulară ✓ Tranziția energetică ✓ Mobilitate urbană durabilă ✓ Calitatea aerului și a nivelului de zgomot ✓ Adaptarea la schimbările climatice ✓ Creștere ecologică și ecoinovare ✓ Incluziunea socială ✓ Guvernanța pentru dezvoltarea urbană durabilă și participarea societății civile
3. Rolul și sprijinul programelor UE privind zonele urbane europene	<ul style="list-style-type: none"> - Finanțarea politicilor urbane a UE până în prezent. - Perspective pentru viitoarele programe ale UE 2021-27

¹ Raport privind modul în care sunt utilizate fondurile alocate prin articolul 7 din Regulamentul FEDR pentru dezvoltarea politicilor urbane și modul în care acestea pot fi îmbunătățite.

4. Findings and Recommendations

- Analiză SWOT

- Recomandări adresate Comisiei Europene pentru perioada de programare 2021-27

2. De ce este și ar trebui să intervină în continuare UE în zonele urbane?

- **Populația urbană a UE crește rapid**

Europa este un continent puternic urbanizat, se preconizează că peste 80 % din populație va locui în zonele urbane europene până în 2050. Deși zonele urbane reprezintă doar aproximativ 4 % din suprafața Europei, numărul mare de persoane are un impact enorm asupra resurselor și biodiversității cu mult dincolo de frontierele orașelor.

De fapt, evoluția populației urbane și rurale a UE în ultimele decenii este clară (Eurostat), tendința este o concentrare tot mai mare a populației în zonele urbane, reducând drastic populația din zonele rurale, dar caracterizată, de asemenea, printr-o ocupație spațială a unui teritoriu rural mai mare (extinderea urbană), în special în zonele metropolitane.

În 100 de ani, 30 % din populația UE se deplasează din zonele rurale în cele urbane (Eurostat)

	1950	1970	1980	1990	2000	2015	2020	2030	2050
Urban	51.5	63	67.4	70	70.9	73.6	74.7	77	82
Rural	48.5	37	32.6	30	29.1	26.4	25.3	23	18

Aceste zone urbane sunt văzute atât ca sursă, cât și ca soluție la provocările economice, de mediu și sociale actuale. Zonele urbane ale Europei adăpostesc peste două treimi din populația UE, acestea reprezintă aproximativ 80 % din consumul de energie și generează până la 85 % din PIB-ul Europei. Aceste zone urbane sunt motoarele economiei europene și acționează ca și catalizatori pentru creativitate și inovare în întreaga Uniune. Dar ele sunt, de asemenea, locuri în care problemele persistente, cum ar fi șomajul, segregarea și sărăcia, sunt cele mai grave. Prin urmare, politicile urbane au o importanță transfrontalieră mare, motiv pentru care dezvoltarea urbană este esențială pentru politica regională a UE.

Orașele UE reprezintă:

82 %	Din populația UE care se preconizează că va locui în zonele urbane ale UE în jurul anului 2050
4 %	Suprafața ocupată a teritoriului UE
80 %	Consumul de energie al UE
85 %	Din PIB-ul UE

• **Amplizarea zonelor urbane din Europa și nu numai**

Definiția ONU a zonelor urbane și a orașelor este foarte simplă, clasifică 4 categorii: Aglomerarea urbană, Zona metropolitană, Orașul propriu-zis și Orașele (variind de la orașele mici cu mai puțin de 500.000 locuitori. La Meta-orașe cu mai mult de 20 de milioane de locuitori).

Definiția actuală a "orașului", elaborată în 2011 de Comisia Europeană și OCDE și aplicabilă țărilor UE și OCDE, se bazează pe dimensiunea și densitatea populației. Eurostat specifică mai multe categorii: Grilă urbană, centru urban (cu minim 50.000 locuitori), Oraș, Zonă de navetă, Zonă Urbană Funcțională, Oraș Mare și Tipologie Urban-Rurală.

La aceste concepte programul european ESPON², pentru a analiza potențialul de dezvoltare policentrică în Europa (27+2 țări), au fost identificate 1.595 de așa-numite zone urbane funcționale (ZUF) cu un minim de 20 000 de locuitori, constând dintr-o zonă centrală și zone înconjurătoare care sunt integrate economic cu centrul.

Ce pare clar³ este că **termenul "zonă urbană"** este adesea folosit, dar **nu este definit în mod concret** și că:

- Aproximativ jumătate dintre orașele din UE aveau un centru urban relativ mic, cu între 50 000 și 100 000 de locuitori⁴;
- În UE 28, au fost identificate 960 de orașe, 715 zone urbane funcționale și 40 de orașe mai mari;
- Densitatea medie a orașelor (locuitori pe metrul pătrat) este 3.000 în Europa, față de 1.600 în America de Nord și 4-8.000 în Asia, Africa și America Latină⁵;
- Orașe cu mai mult de 5 milioane de locuitori. Avem 4 în UE față de 79 la nivel mondial;
- În UE avem 271 de regiuni Metro⁶, 500 de orașe cu mai mult de 1 milion de locuitori, și 13.000 de orașe cu mai puțin de 1 milion de locuitori;
- Nu există o definiție a orașelor mici și mijlocii în UE.

• **Panorama orașelor partenerilor EURE**

Spectrul orașelor parteneri EURE reprezintă o populație totală de **10.200.000** de locuitori, în 9 țări (Spania, Portugalia, Italia, România, Polonia, Republica Cehă, Cipru, Franța și Letonia). Sunt implicate **466** de orașe. Din aceste orașe, 10 au peste 200.000 de

² ESPON project 1.4.3 Study on Urban Functions Final Report March 2007 + Reference 3.

https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/fr-1.4.3_April2007-final.pdf

³ Jürgen Breckenkamp, Lesley Patterson, Martina Scharlach, Wolfgang Hellmeier, Arpana Verma European Journal of Public Health, Volume 27, Issue suppl_2, 1 May 2017, Pages 19–

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9507230/KS-GQ-18-008-EN-N.pdf/a275fd66-b56b-4ace-8666-f39754ede66b>

⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/citiesreport/state_eu_cities2016_en.pdf

⁶ a functional urban area (city plus commuting zone) of at least 250,000 inhabitants

locuitori, 35 au peste 50.000 de locuitori, 21 între 20 și 50.000 de locuitori, iar 410 sunt orașe mici cu mai puțin de 20.000 de locuitori.

Proiectul Eure include orașe mari precum zonele metropolitane Riga, Rennes, Brest, Lublin, Nicosia, Pielsen, Vigo, Coruna, Porto și Vila Nova de Gaia.

- **Care sunt provocările zonelor urbane de astăzi și de mâine?**

În prezent, "zonele urbane" ale UE, indiferent de mărimea sau statutul populației, se confruntă cu probleme considerabile pentru care trebuie găsite soluții. Problemele sunt demografice (creșterea, scăderea sau îmbătrânirea populației), creșterea sărăciei, Economice (activități care urmează să fie re-inventate și locuri de muncă care trebuie menținute și sau create), Mediu (prevenirea schimbărilor climatice, poluare, standarde de calitate a vieții), Relațiile rural-urban (disponibilitatea spațiului pentru ocupația urbană, agricultură și alte activități economice), Mobilitate, Excluziunea socială, presiunea fiscală, eficiența resurselor (cum ar fi alimentarea cu apă, colectarea și tratarea deșeurilor, energia), locuințele, securitatea și guvernanta (inclusiv participarea societății civile la procesul decizional).

- **AGENDA URBANĂ A UE**

Acestea sunt provocări care necesită un răspuns adecvat și o guvernanta eficientă.

ONU și UE au analizat deja majoritatea acestor probleme și au oferit câteva răspunsuri prin intermediul **Agendei urbane**⁷.

Pactul de la Amsterdam convenit de miniștrii UE responsabili cu chestiunile urbane la 30 mai 2016 a stabilit Agenda urbană pentru UE. Pe baza principiilor subsidiarității și proporționalității, Agenda urbană se axează pe cei trei piloni ai elaborării și punerii în aplicare a politicilor UE: o mai bună legiferare, o mai bună finanțare și o mai bună cunoaștere⁸.

---

⁷ All the information concerning EU Urban Agenda is on <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda/multi-level-governance-in-action>

⁸ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/territorial/topic/urban_en

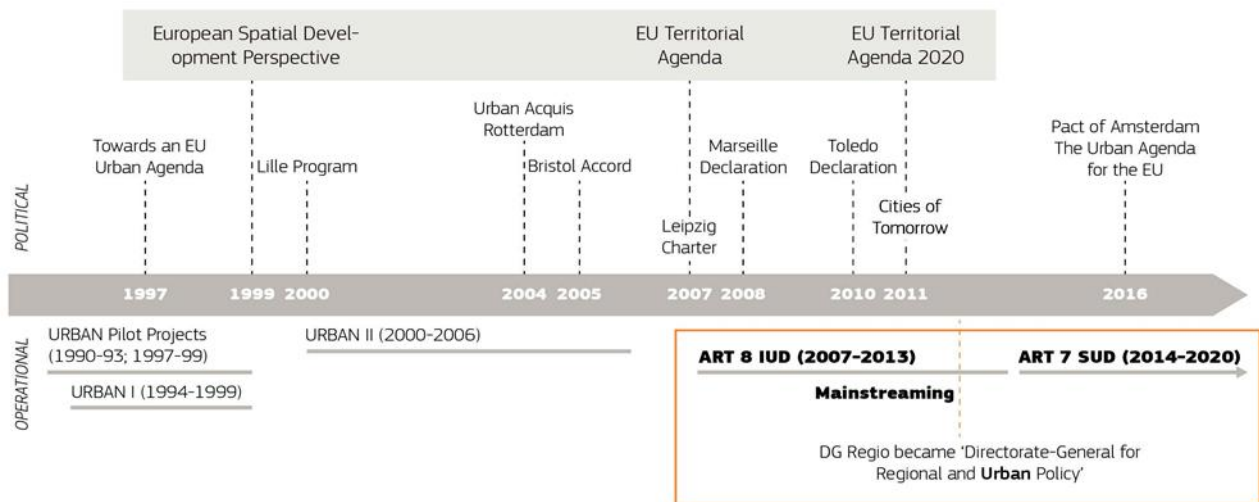

Figura 1. Evoluția dimensiunii urbane a politicii UE⁹

2007 a fost un an definitoriu în acest lung proces. De fapt, a fost anul în care Carta de la Leipzig privind orașele durabile a fost semnată în cadrul unei reuniuni ministeriale informale care a avut loc sub președinția germană a Consiliului Uniunii Europene. Carta de la Leipzig oferă două principii-cheie pentru dezvoltarea urbană durabilă: aplicarea unei politici de dezvoltare holistice și integrate și concentrarea unei atenții speciale asupra cartierelor defavorizate.

Noua agendă urbană - [Noua agendă urbană, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 23 decembrie 2016](#), reprezintă o piatră de temelie în punerea în aplicare a [Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă](#) și a altor agende de reformă importante, cum ar fi Acordul de la [Paris](#).

Noua agendă urbană include o nouă recunoaștere a corelației dintre o bună urbanizare și dezvoltare. Acesta subliniază legăturile dintre o bună urbanizare și crearea de locuri de muncă, oportunitățile de subzistență și îmbunătățirea calității vieții, care ar trebui incluse în fiecare politică și strategie de reînnoire urbană (17 obiective).

- ODD 1 Fără sărăcie, în toate formele sale peste tot**
- ODD 2 Fără foamete, asigurarea securității alimentare și îmbunătățirea nutriției și promovarea agriculturii durabile**
- ODD 3 Stare bună de sănătate și bunăstare**
- ODD 4 Educație de calitate**
- ODD 5 Egalitatea de gen**
- ODD 6 Apă curată și salubritate**
- ODD 7 Energie accesibilă și curată**
- ODD 8 Muncă decentă și creștere economică, locuri de muncă complete și productive și muncă decentă pentru toți**
- ODD 9 Industrie, inovare și infrastructură**
- ODD 10 Reducerea inegalităților**
- ODD 11 Orașe și comunități durabile, orașe și așezări umane favorabile incluziunii, sigure, reziliente și durabile**
- ODD 12 Producție și consum responsabile**
- ODD 13 Măsuri de protecție a climei**
- ODD 14 Viața sub apă**
- ODD 15 Viața pe uscat**

⁹ <https://urban.jrc.ec.europa.eu/documents/handbook-of-sustainable-urban-development-strategies.pdf>

ODD 16 Bucată, Justiție și instituții puternice
ODD 17 Parteneriate pentru obiective

O NOUĂ Cartă de la Leipzig¹⁰ a fost aprobat de miniștrii UE la 1 decembrie 2020, pentru a răspunde noilor provocări ale dezvoltării urbane durabile, inclusiv efectelor pandemiei asupra orașelor și orașelor din întreaga Europă, și a avut ca referință obiectivul ODD 11 al Agendei urbane a ONU:

1. Puterea transformatoare a orașelor europene
  - 1.1 Trei niveluri spațiale ale orașelor europene
  - 1.2 Trei dimensiuni ale orașelor europene
2. Principiile-cheie ale bunei guvernante urbane
3. Împuternicirea orașelor să se transforme
  - 3.1 Consolidarea guvernantei urbane pentru a asigura binele comun
  - 3.2 Asigurarea unor politici și a unei finanțări adecvate pentru orașe

De-a lungul ultimelor decenii și până în prezent, UE a dezvoltat mai multe instrumente care se aplică și orașelor, cum ar fi: mai multe directive privind apa, apele uzate și deșeurile solide și alte regulamente de mediu (cum ar fi Natura 2000); Agenda digitală a UE și, mai recent, Planul de acțiune pentru economia circulară.

Prin această nouă Cartă de la Leipzig este timpul ca UE să o pună în aplicare și să prezinte resursele financiare în consecință.

Toată lumea este de acord că un oraș se confruntă cu o dezvoltare economică atunci când veniturile oamenilor cresc. Un oraș se confruntă cu o creștere economică dacă producția economiei sale crește. Dacă creșterea economică este mai lentă decât creșterea populației, este probabil ca veniturile să scadă, iar inegalitățile pot crește. Creșterea inegalității poate aduce beneficii anumitor grupuri, dar testul de dezvoltare pe termen mai lung este dacă venitul pe cap de locuitor crește într-un mod care răspândește oportunitățile și este sustenabil în mod rezonabil pe termen lung.

Și că politica de dezvoltare a unui oraș este considerată de succes dacă crește venitul real pe cap de locuitor în oraș. Venitul gospodăriilor variază puternic în funcție de alte caracteristici ale unei economii, inclusiv specializarea, educația, capacitatea științifică și tehnologică, precum și salariile din sectoarele de bază. În plus, caracteristicile naționale și locale ale pieței forței de muncă și calitatea instituțiilor pot avea un impact major asupra venitului pe cap de locuitor și a distribuției acestuia.

Multe orașe din UE se confruntă cu probleme suplimentare legate de localizarea lor la frontieră, pentru care se vor găsi și soluții specifice, inclusiv guvernanta transfrontalieră.

¹⁰ <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/themen/building-housing/city-housing/new-leipzig-charta.html>

• O nouă provocare – impactul socioeconomic al COVID 19

La aceste provocări s-a adăugat o altă provocare, nouă și mai complexă, la începutul anului 2020, odată cu criza sanitară provocată de covid 19, cu consecințe socioeconomice și economice enorme nemaiîntâlnite de la cel de-al Doilea Război Mondial, care trebuie luate în considerare, precum și o prioritizate în viitoarea politică urbană a UE.

Orașele și municipalitățile, altele decât guvernele naționale și regionale, se vor afla în prima linie a răspunsului la criza socială a creșterii excluziunii sociale ca urmare a creșterii șomajului și a reducerii veniturilor gospodăriilor. Acestea vor fi, de asemenea, în prima linie, nu numai pentru a ajuta șomerii cu venituri de bază, ci și pentru a ajuta oamenii să se întoarcă la muncă pentru a stimula noi activități economice și a investi în infrastructura socioeconomică pentru a-i atrage.

Documentul OCDE intitulat "Cities Policy Responses" (23 iulie 2020)¹¹ întărește această analiză, precum și estimarea McKinsey & Company¹² până la aproape 59 de milioane de locuri de muncă (26 la sută din totalul locurilor de muncă) din întreaga Europă sunt potențial expuse riscului de reducere a orelor sau a salariilor, de disponibilizări temporare sau de disponibilizări permanente. Locurile de muncă expuse riscului reprezintă 74 la sută din totalul locurilor de muncă din sectorul de cazare și alimentație, 50 la sută în sectorul artelor și divertismentului și 44 la sută în sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul. Comerțul cu ridicata și cu amănuntul reprezintă aproximativ 14,6 milioane de locuri de muncă în pericol (25 la sută din totalul locurilor de muncă expuse riscului), iar cazarea și mâncarea în jur de 8,4 milioane (14 la sută); în industria prelucrătoare și construcțiile, de asemenea, un număr substanțial de locuri de muncă expuse riscului. Alte sectoare sunt mult mai puțin afectate, cum ar fi serviciile profesionale (1,6 milioane), finanțele și asigurările (1,2 milioane), informarea și comunicarea (0,6 milioane), agricultura (0,4 milioane) și imobiliarele (0,3 milioane).

Întrebările sunt:

- **Când va fi pus la dispoziție sprijinul financiar?**
- **Cum va funcționa pe baza acordurilor de parteneriat ale statelor membre prezentate?**
- **Cum vor fi implicate orașele și municipalitățile.**
- **Cum vor fi alocate fondurile UE orașelor și municipalităților atunci când știm că aproximativ 80 % din populația UE trăiește în zone urbane?**

¹¹ <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/cities-policy-responses-fd1053ff/>

¹² <https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/safeguarding-europes-livelihoods-mitigating-the-employment-impact-of-covid-19>

3. Recomandări pentru viitorul politicii urbane a UE

3.1. Cum ar trebui să arate viitoarea politică urbană a UE

Odată cu adoptarea Agendei 2030, s-a exprimat o hotărâre clară cu privire la nesustenabilitatea modelului actual de dezvoltare, nu numai la nivel de mediu, ci și la nivel economic și social. A apărut o viziune integrată - fără distincție între țările "dezvoltate" și cele "în curs de dezvoltare".

Sustenabilitatea mediului trebuie înțeleasă ca un cadru de referință transversal al politicii de coeziune nu numai ca un element important pentru protejarea resurselor naturale și pentru asigurarea unui proces de dezvoltare compatibil cu provocările schimbărilor climatice, ci și ca o adevărată forță motrice a creșterii regionale. Noua politică de coeziune, în conformitate cu fiecare proces de planificare regională, va trebui să marcheze un "acord verde", un acord/pact pe care regiunile nu numai că îl semnează cu Europa, ci și cu autoritățile sale locale și cu sistemele regionale de producție pentru a redefini economia și a stimula dezvoltarea.

În ceea ce privește mediul, există trei direcții principale care ar trebui să impulsioneze intervențiile: (i) stimulente suplimentare pentru formele de producție a energiei din surse regenerabile; (ii) angajamentul de a trece de la un model de dezvoltare bazat pe economia liniară la un model circular în care reducerea deșeurilor este asociată cu reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; (iii) atenția acordată mobilității durabile, în special în marile centre urbane, având în vedere creșterea mobilității pentru muncă și studiu.

În ceea ce privește aspectele sociale, cea mai mare nevoie este de a interveni asupra inegalităților tot mai mari (i) printr-o participare mai largă la procesul de producție, în special a tinerilor și a femeilor; (ii) prin intervenții pe subiectele cele mai slabe, inclusiv din cauza amplasării acestora în zone urbane și teritoriale mai defavorizate.

Pe partea economică, angajamentul privind inovarea rămâne o axă strategică decisivă care trebuie realizată prin participarea companiilor împreună cu o acțiune menită să consolideze și să modernizeze infrastructura de cunoaștere a orașelor și regiunilor și calitatea muncii.

pe partea de piață: pentru a introduce stimulente pentru cetățeni (consumatori), în scopul de a cumpăra produse care sunt în conformitate cu un proces de producție durabilă.

Prin urmare, pe baza acestor direcții, în opinia partenerilor EURE, viitoarea politică urbană a UE ar trebui:

- Să pună în aplicare noua Carte de la Leipzig semnată la sfârșitul anului 2020;
- Să consolideze toate competențele și finanțarea orașelor pentru a răspunde nevoilor existente și viitoare ale cetățenilor, cum ar fi cele care au ieșit la iveală odată cu criza sanitară provocată de COVID-19;

- Să creeze condiții legale pentru promovarea zonelor urbane funcționale, în special în ceea ce privește orașele mici de 20 000 de locuitori sau mai mult, pentru a asigura o dezvoltare corectă a rețelei rural-urbane. Crearea condițiilor pentru o soluționare mai bună și mai eficientă a problemelor comune ale orașelor prin gestionarea serviciilor publice într-o manieră cooperantă și, prin urmare, reducerea costurilor operaționale pentru comunitățile implicate;
- Să acorde atenție deosebită guvernantei orașelor și încurajați participarea cetățenilor la procesul decizional public, în special la nivel local.

3.2. Recomandări pentru fiecare tematică a politicii urbane

Împreună cu recomandările generale stabilite în raportul complet, viitoarea politică urbană a UE ar trebui să promoveze în mod concret următoarele idei tematice pentru a asigura rezultate mai bune pentru calitatea vieții cetățenilor și dezvoltarea durabilă a zonelor urbane și rurale.

- **Eficiența resurselor urbane**

În ultimele decenii, UE s-a concentrat mai mult pe legislația de mediu. Ca urmare, poluarea aerului, a apei și a solului a fost redusă semnificativ. Legislația la nivelul UE a fost modernizată, iar utilizarea multor substanțe toxice sau periculoase este acum interzisă sau restricționată, prin urmare cetățenii UE se bucură de unele dintre cele mai bune calități ale apei din lume și peste 18 % din teritoriul UE a fost desemnat ca zone protejate pentru natură.

Utilizarea sustenabilă a terenurilor și reînnoirea urbană

Dacă europenii doresc să aibă în viitor suficiente terenuri pentru a trăi, a munci, pentru mobilitate și a se recrea în orașe și, în același timp, să aibă un echilibru între spațiul urban și nevoile agricole / forestiere, trebuie să facă o alegere prin reducerea extinderii urbane.

După cum prevede noul capitol D.1.1 al Noii Carte de la Leipzig, privind politica funciară activă și strategică și amenajarea teritoriului:

“Spațiul este limitat în multe orașe, ceea ce duce adesea la interese conflictuale. Autoritățile locale trebuie să aplice politici durabile, transparente și echitabile de amenajare a teritoriului și de utilizare a terenurilor, inclusiv proprietatea și controlul asupra terenurilor de către autoritățile locale. Pentru a asigura o dezvoltare rezilientă și pe termen lung, autoritățile locale trebuie să țină seama de evoluțiile și riscurile strategice și viitoare. Elementele cheie pentru a realiza acest lucru sunt:

- *Structuri de așezări policentrice cu compactitate și densitate corespunzătoare în zonele urbane și rurale, cu conexiuni optime în interiorul orașelor pentru a reduce la minimum distanțele dintre locuințe, muncă, agrement, educație, magazine și servicii locale. Acest lucru ar trebui să reducă la minimum nevoile de trafic și mobilitate în*

interiorul orașelor și între acestea, combătând extinderea urbană și reducând zonele de trafic;

- *Promovarea cooperării dincolo de frontierele administrative naționale și coordonarea amenajării teritoriului în zonele urbane funcționale, ținând seama de legăturile urban-rurale, pentru a preveni și a limita extinderea urbană;*
- *Reducerea preluării terenurilor, prioritizarea reînnoirii și regenerării complexe a zonelor urbane, inclusiv reamenajarea terenurilor brune, pentru a limita etanșarea solului;*
- *Utilizarea terenurilor ar trebui să echilibreze densitatea urbană prin favorizarea infrastructurii verzi și albastre, pentru a spori biodiversitatea urbană și pentru a permite o dezvoltare urbană neutră din punct de vedere climatic, rezilientă și ecologică, precum și îmbunătățirea calității aerului;*
- *Proiectarea și gestionarea spațiilor publice sigure și accesibile care să ofere medii de viață sănătoase pentru toți cetățenii;*
- *Zone suficiente pentru locuințe adecvate, sigure, bine concepute și la prețuri accesibile pentru a asigura cartiere vibrante și mixte din punct de vedere social, evitând politica speculativă privind terenurile;*
- *Spații urbane cu utilizare mixtă pentru a promova noi forme de producție și activitate economică într-o economie verde, creativă, bazată pe servicii."*

Prin urmare, EURE recomandă ca:

1. Noua politică urbană ar trebui să încurajeze și să sprijine din punct de vedere financiar reducerea extinderii urbane; Această reducere ar trebui să se facă prin zone urbane sau integrate mari urbane, inclusiv împrejurimile rurale (într-un concept de zonă urbană funcțională) pentru reutilizarea, reconstruirea, revitalizarea spațiilor pentru a aduce noi funcții. Ar trebui luate măsuri pentru a sprijini conceptele de "regenerare Brownfield", "Locuințe sociale" (și creșterea densității locuințelor, de exemplu), conceptele de "reînnoire urbană / regenerare urbană / revitalizare urbană", creșterea cantității de spațiu public și îmbunătățirea calității, conservării și dezvoltării acestuia a patrimoniului construit și a altor patrimoniului cultural etc..

Apă – recoltarea apei, gestionarea inundațiilor urbane, gestionarea apelor pluviale

Europa este considerată în mare parte ca având resurse de apă adecvate, dar deficitul de apă și seceta reprezintă un fenomen din ce în ce mai frecvent și mai răspândit în UE.

Statele membre ale UE sunt obligate să efectueze o evaluare preliminară a riscului de inundații pentru a identifica zonele cu risc potențial de inundații, pentru a stabili și a

publica hărți ale pericolelor și riscurilor de inundații și pentru a elabora și a pune în aplicare planuri de gestionare a riscului de inundații. Orașele încearcă să răspundă condițiilor climatice în schimbare și să încerce să introducă noi abordări în ceea ce privește gestionarea apei. În trecut, gospodărirea apelor orașului s-a axat pe furnizarea apei potabile, reducerea riscului de inundații și rezolvarea poluării apei. Principalele riscuri identificate asociate schimbărilor climatice sunt, de asemenea, precipitațiile extreme, inundațiile din oraș, înmuierea insuficientă a apei de ploaie, seceta și cantitatea insuficientă de apă.

2. Prin urmare, toate **orașele și grupurile de orașe** ar trebui încurajate să aibă **strategii și planuri de acțiune pe termen lung** pentru a pune în aplicare măsuri pentru: **asigurarea alimentării cu apă în viitor; Reducerea riscului de inundații și a poluării apelor subterane.**

Deșeurile și economia circulară

Pachetul privind economia circulară, adoptat în martie 2020, va duce la o mai mare reciclare a deșeurilor și, astfel, va contribui la crearea unei economii circulare. Acesta va încuraja utilizarea ambalajelor reciclabile și a ambalajelor reutilizabile și va îmbunătăți modul în care sunt gestionate deșeurile.

În acest context, există mai multe opțiuni care trebuie luate în considerare pentru atingerea obiectivelor propuse:

- Obiective naționale de reciclare în cascadă până la nivel municipal, cu responsabilitate pentru sistemele de colectare a deșeurilor, și să se asigure că există consecințe pentru municipalitățile care nu reușesc să îndeplinească obiectivele;
- Introducerea de măsuri (inclusiv taxe) pentru eliminarea treptată a depozitării deșeurilor și a altor forme de tratare a deșeurilor reziduale (de exemplu, tratarea biologică mecanică și incinerarea) pentru a oferi stimulente economice pentru a sprijini ierarhia deșeurilor;
- Elaborarea de orientări cu autoritățile locale și regionale pentru municipalități sub forma unui standard minim de servicii pentru colectarea separată. Organizarea de programe de asistență tehnică și de consolidare a capacităților pentru municipalități la nivel național;
- Introducerea unor cerințe obligatorii pentru sortarea deșeurilor biologice și asigurarea faptului că infrastructura de tratare planificată sau existentă corespunde sistemelor de colectare;
- Încurajarea cooperării între municipalități în ceea ce privește planificarea infrastructurii și/sau achizițiile de servicii pentru a asigura eficiența la scară largă și repartizarea sarcinii financiare;

- Îmbunătățirea schemelor de răspundere extinsă a producătorilor (PEER), cel puțin în conformitate cu cerințele minime generale stabilite în Directiva-cadru revizuită privind deșeurile;
- Introducerea de măsuri pentru a încuraja gospodăriile să sorteze deșeurile, inclusiv o frecvență mai mare de colectare pentru fluxuri separate în comparație cu cea pentru deșeurile mixte;
- Îmbunătățirea monitorizării și a raportării, inclusiv prin asigurarea faptului că datele sunt captate la nivel municipal;
- Utilizarea mai eficientă a fondurilor UE pentru a dezvolta infrastructura de deșeuri, asigurându-se că cofinanțarea sprijină performanța în materie de prevenire, reutilizare și reciclare.

Autoritățile locale și regionale au un rol important în lansarea și accelerarea tranziției către o economie circulară, fie prin puterea exemplului, prin stabilirea unor condiții-cadru clare, fie prin sprijinirea directă a părților interesate de la nivel local și regional.

Punct de plecare: analizarea contextului local și regional: factori precum profilul industrial al unei regiuni (de exemplu, sectoarele cu utilizare intensivă a serviciilor și a resurselor), accesibilitatea (de exemplu, punerea în aplicare a unor sisteme de transport mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, a sistemelor de termoficare sau a unei economii colaborative ar putea reprezenta o provocare mai mare pentru persoanele mai puțin accesibile) joacă un rol important.

Utilizarea achizițiilor publice inteligente: utilizarea criteriilor și mecanismelor de achiziții publice ecologice, cum ar fi achizițiile înainte de comercializare.

Sprijinirea părților interesate de la nivel local și regional: autoritățile locale și regionale pot oferi sprijin părților interesate relevante prin furnizarea de finanțare specifică, acces la cunoștințe și informații, precum și oportunități de creare de rețele.

Stabilirea unor condiții-cadru clare: orașele și regiunile ar trebui să își integreze angajamentul față de o economie circulară în documentele strategice relevante, stabilind prioritățile locale, măsurile planificate și formele de sprijin disponibile. Acest lucru transmite un semnal clar părților interesate de la nivel local și regional, permițându-le să își planifice activitățile pe termen lung. Documentele pot include programe operaționale regionale ale UE, planuri de dezvoltare pe termen lung, strategii de mediu, precum și alte strategii tematice sau sectoriale (de exemplu, gestionarea deșeurilor sau planuri de dezvoltare industrială).

Prin urmare, EURE recomandă insistent:

3. Toate orașele și grupurile de orașe ar trebui să pună în aplicare acțiunile necesare pentru a atinge obiectivele marcate în pachetul privind economia circulară¹³. Dar acestea nu ar trebui să fie singure în acest proces, **consilierea și sprijinul financiar național și european** ar trebui să fie disponibile pentru a încuraja acțiunile urbane.

Tranziția energetică

În ciuda creșterii eficienței, se preconizează că consumul de energie va continua să crească cu o rată de 0,7% pe cap de locuitor pe an.

În ultimii zece ani, municipalitățile au apărut ca actori importanți pe piețele mondiale de energie, chiar își sporesc capacitatea și resursele proprii de personal pentru a aborda schimbările climatice și pentru a conduce noi programe energetice, exercitând în același timp poziția de lider în programele și politicile de decarbonizare a produselor energetice și a utilizării.

Este vizibilă în cazul energiei regenerabile care, în consumul final de energie, a crescut continuu. Tendința este foarte promițătoare, cu toate acestea, pentru a o menține, trebuie făcute multe.

4. Orașele și grupurile de orașe ar trebui să își consolideze măsurile de eficiență energetică, integrând cât mai mult posibil sursele regenerabile de energie. Dezvoltarea în special a sistemelor inteligente, a rețelelor și a sistemelor de stocare a energiei la nivel local "prin intervenții menite să sprijine promovarea tehnologiilor de integrare energetică din surse regenerabile";

Mobilitate urbană durabilă

În prezent, transportul urban se bazează pe utilizarea autoturismelor alimentate convențional, în principal pe consumul de energie pe bază de petrol (98%). Acest tip de transport reprezintă o parte semnificativă a consumului total de energie (33%). În plus, transportul urban reprezintă 40% din emisiile de CO₂ din sectorul transporturilor, un

13 Până în 2035, creșterea cu 65 % a reutilizării și reciclării deșeurilor municipale; până în 2030, toate deșeurile adecvate pentru reciclare sau altă valorificare, în special deșeurile municipale, nu sunt acceptate într-un depozit de deșeurii; până în 2030, un plan privind economia circulară, astfel cum a fost sugerat de PACHETUL CEAP - Economie circulară, care stabilește un program de acțiune concret și ambițios, care acoperă cicluri întregi de materiale, de la producție și consum la gestionarea deșeurilor și piața materiilor prime secundare; Directivele UE pentru a îndeplini obiectivul de creștere a reutilizării și reciclării deșeurilor municipale cu până la 65 % până în 2035 și obiectivele specifice de reciclare a ambalajelor până în 2030:a) Toate ambalajele 70%;b)Plastic 55%; c) Lemn 30%; d) Metale feroase 80%; e) Aluminiiu 60%; e) Sticlă 75% și f) Hârtie și carton 85%.

sector care cântărește 20 % din totalul emisiilor de carbon, o contribuție importantă la schimbările climatice.

Jumătate din totalul călătoriilor urbane (mai puțin de 5 km) se fac cu o mașină personală, provocând un nivel ridicat de congestie și costând 202 miliarde de euro pe an. Accidentele urbane reprezintă peste 10.000 de victime pe an. În cele din urmă, mașinile private nu sunt utilizate în proporție de 96% din timp, deși o treime din infrastructura urbană le este dedicată, ceea ce implică mai puțin loc public pentru alte moduri.

În ciuda politicilor strategice constante, a planurilor de acțiune și a finanțării mari, Curtea de Conturi Europeană susține că proiectele sprijinite de UE nu au contribuit încă la creșterea sustenabilității mobilității în zonele urbane. În ceea ce privește transportul urban, obiectivul preconizat privind pasagerii nu este adesea atins, iar congestia traficului nu s-a redus încă în mod semnificativ, având un impact negativ asupra sănătății oamenilor și asupra schimbărilor climatice.

PMUD – Planurile de mobilitate urbană durabilă au contribuit la îmbunătățirea calității vieții în orașele europene, în special în centrele orașelor. Cu toate acestea, ele sunt încă domenii de îmbunătățire.

Tranziția către durabilitate se bazează pe politici structurale la scară urbană funcțională. Ca aplicație de subsidiaritate, **PMUD ar trebui să fie nucleul strategiei-cadru europene**. Statele membre (sau alte autorități legislative) trebuie să le facă obligatorii în mod legal, împreună cu fonduri naționale sau regionale specifice și, în mod definitiv, **o condiție prealabilă pentru ca orașele să solicite fonduri UE**. În locul statelor centralizate, regiunilor sau a altor zone administrative adecvate (cum ar fi zonele metropolitane, aglomerările, federațiile inter-municipale sau alte zone urbane funcționale) ar putea deveni o instituție intermediară mai operațională pentru a promova, a sprijini și a urmări punerea în aplicare a PMUD, făcând schimb de bune practici într-un context geografic similar, în special într-un teritoriu policentric al orașelor mici și mijlocii.

PMUD trebuie să fie în conformitate cu planificarea urbană, precum și cu planurile specifice privind energia, mediul sau schimbările climatice. În plus, acestea trebuie să protejeze utilizatorii vulnerabili, în special atunci când sunt promovate modurile active. Gestionarea parcarilor ar trebui, de asemenea, optimizată pentru a reduce congestia traficului din cauza căutării parcarilor.

Reglementările privind accesul vehiculelor, cum ar fi zonele cu emisii scăzute, trebuie să fie implementate într-o mai mare măsură pentru a evita aducerea mașinilor private în zonele centrale, prin instalarea de facilități park and ride la intrarea în orașe.

Cu mai puține autoturisme, ar fi posibilă reamenajarea spațiului public și o mai bună susținere a unei abordări integrate a mobilității urbane multimodale, nu numai pentru pasageri, ci și pentru logistică. Prin urmare, soluțiile STI ar putea oferi instrumente digitale pentru a permite integrarea mobilității.

Mobilitatea partajată trebuie utilizată la ambele capete ale unui lanț de călătorie cu soluții de primă și ultimă oră, cum ar fi biciclete, ebike-uri sau vehicule electrice de oraș ultra-compacte adecvate, situate fizic în principalele stații de mobilitate. Se pare că autoritățile de mobilitate trebuie să implice colaborări cu operatori privați pentru a integra mobilitatea partajată în întregul sistem multimodal, în special prin implementarea de noi servicii de transport performante în zone insuficient deservite, prin intermediul unor modele de afaceri adecvate. Mobilitatea în comun ar putea fi considerată un mod alternativ numai dacă vehiculele sunt utilizate pe benzile prioritare. În concluzie, **împărțirea spațiului public este o condiție structurală importantă pentru a concura cu mașinile personale.**

Încurajarea transferului modal necesită implicarea unor investiții mari în sisteme de transport feroviar ușor urban (tramvai) pentru a conecta orașul principal cu zonele sale periurbane. Această abordare se referă la **planificarea urbană în perimetrul zonelor urbane funcționale**, aducând potențial un nou echilibru al activităților cu relocările economice.

În Europa, o mulțime de studii, proiecte demonstratoare și schimbul de bune practici au fost deja sprijinite financiar și bine răspândite. Ar trebui să apară o nouă etapă prin implicarea politicilor structurale sprijinite de parteneriatele public-privat – multimodalitate și electrificare – pentru a realiza o tranziție reală către o mobilitate urbană durabilă

Prin urmare, se recomandă să:

5. Promovarea mobilității urbane intermodale durabile prin intervenții menite să îmbunătățească acțiunile de mobilitate urbană durabilă, cum ar fi achiziționarea de materiale de material rulant cu **impact mai redus asupra mediului**, îmbunătățirea semnificativă a rețelei de biciclete și a bicicletelor/ pietonilor din mediul urban, punerea în aplicare a unor acțiuni integrate care vizează o mai bună utilizare la **trecerea de la un mod la un mod** cu emisii scăzute (de exemplu, puncte de schimb valutar, parcări schimbătoare, locuri de parcare, parcări pentru biciclete etc.) **sau colective** (în special în ceea ce privește aducțiuni o gări, gări, stații de tramvai etc.) și dezvoltarea de **infomobilitate și soluții inteligente de transport** pentru o mai bună utilizare a infrastructurii de servicii și servicii de către cetățeni.

- **Performanța managementului de mediu**

Calitatea aerului și a zgomotului

Poluarea atmosferică și fonică sunt fenomene ale timpurilor moderne, iar creșterea populației urbane, transportul și dezvoltarea industriei sunt adesea evidențiate ca surse

principale. Consecințele asupra sănătății publice și a calității vieții cetățenilor impun luarea de măsuri. Prin urmare, se recomandă:

- 6. Poluarea atmosferică: orașele și grupurile de orașe ar trebui să pună în aplicare pachetul de politici al Comisiei Europene privind aerul curat, inclusiv un program de politici privind aerul curat pentru Europa, care să stabilească obiective pentru 2020 și 2030, adoptat în 2013; și să urmeze orientările prevăzute în comunicarea "O Europă care protejează: aer curat pentru toți", adoptată în 2018.**
- 7. Poluarea fonică: Orașele și grupurile de orașe ar trebui să pună în aplicare Directiva 2002/49/CE privind zgomotul ambiental.**

Adaptarea la schimbările climatice

Adaptarea la schimbările climatice este una dintre temele actuale abordate la toate nivelurile administrației. Adaptarea la schimbările climatice, adaptarea la impacturile actuale și preconizate în curs de desfășurare sunt esențiale pentru dezvoltarea durabilă a orașelor. După cum se menționează în noua Cartă de la Leipzig, "Politicile, planurile și proiectele predictive și preventive ar trebui să includă scenarii diverse pentru a anticipa provocările de mediu și climatice și riscurile economice, precum și transformarea socială și preocupările legate de sănătate".

- 8. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței la dezastre prin intervenții de prevenire (intervenții și acțiuni de reglementare și de guvernare a teritoriului menite să atenueze riscurile, cum ar fi pericolul hidraulic pentru mediu, patrimoniul cultural, sistemul social și activitățile economice)**

Incluziunea socială

Având în vedere că unul dintre pilonii UE se referă la drepturile sociale, este important de remarcat faptul că, la nivelul UE 27, populația expusă riscului de sărăcie este de 16,8 % (peste 75 de milioane de persoane și 27 % sunt copii), iar acest indicator a crescut din 2010. Această rată se bazează pe datele din 2018 (ultimele informații de la Eurostat) și variază de la o țară la alta, dar în termeni generali putem concluziona că situația reală este mult mai gravă în mod necesar după impactul socioeconomic al COVID 19.

Orașele se află în prima linie pentru a rezolva problemele de excluziune socială care se referă în principal: familiile cu venituri foarte mici, condițiile de locuit (în special pentru persoanele fără adăpost), condițiile de sănătate și educație și situația migranților și a refugiaților.

Fără a elimina excluziunea socială, nu există coeziune socială, unul dintre obiectivele de integrare în UE.

Prin urmare, se recomandă:

9. Orașele și grupurile de orașe ar trebui să promoveze incluziunea socială. Aceștia ar trebui să fie consiliați, încurajați și sprijiniți cu fermitate pentru a **pregăti și a pune în aplicare planuri de acțiune privind incluziunea socială** pentru teritoriile lor. Aceste planuri de acțiune includ, în special, finanțarea măsurilor de creare a locurilor de muncă în economia locală, de furnizare de locuințe sociale (în special pentru persoanele fără adăpost și de educație (în special pentru copiii care reprezintă 27 % din populația expusă riscului de sărăcie), în cazul în care impactul pandemiei a fost cel mai puternic (lucrătorii săraci, șomerii, lucrătorii mai puțin calificați, populația mai puțin educată și în vârstă) într-un mod coordonat cu autoritățile naționale, precum și pentru a promova incluziunea migrantilor.

În plus, orașele și grupurile de orașe ar trebui să promoveze incluziunea socială prin **participarea cetățenilor la** procesele decizionale locale.

Creștere ecologică și ecoinovare

Copacii și plantele își sporesc capacitatea de absorbție a poluanților, cu atât mai mult sunt mai aproape de sursa de poluare. De aceea, este important să planificăm acțiuni nu numai de reîmpădurire, ci și intervenții în contexte urbane, având în vedere că orașele produc aproximativ 70% din poluarea totală. Prin urmare, plantele din oraș nu mai sunt destinate doar ca elemente estetice și de înfrumusețare, ci ca mijloace reale de protecție a calității aerului și, în consecință, a sănătății noastre.

În plus, ar trebui luată în considerare o dimensiune "albastră". Creșterea albastră este o realitate pentru orașele de lângă un râu, orașe de coastă și portuare; unde apa este un element primordial al dezvoltării urbane.

10. Orașele și grupurile de orașe ar trebui să consolideze biodiversitatea, infrastructura verde și albastră în mediul urban și să reducă poluarea prin intervenții care vizează crearea de infrastructuri verzi în zona urbană, în vederea protejării și protejării resurselor naturale, a abordării efectelor negative ale schimbărilor climatice, a reducerii consumului de sol și a dispersiei așezărilor.

3.3. Finanțare

O temă importantă, în continuitate cu actuala perioadă de programare, este cea a dezvoltării teritoriale integrate. Într-adevăr, concentrarea mai mare a resurselor ar trebui să fie promovarea dezvoltării urbane durabile bazate pe strategii integrate, locale și/sau teritoriale. În același timp, integrările între fonduri pot fi consolidate, în primul rând cu FSE + pentru intervenții în sprijinul educației și formării, precum și cu FEADR pentru a sprijini dezvoltarea strategiilor teritoriale, în special în zonele suburbane.

Orașele se află în prima linie pentru a rezolva nevoile tot mai mari ale cetățenilor (80 % din populația UE), responsabilitate sporită de impactul socioeconomic al crizei sanitare a COVID 19 în domenii precum creșterea sărăciei și a excluziunii sociale.

Acestea se vor afla în prima linie a răspunsului la criza socială a creșterii excluziunii sociale ca urmare a creșterii șomajului și a reducerii veniturilor gospodăriilor. Acestea vor fi, de asemenea, în prima linie, nu numai pentru a ajuta șomerii cu venituri de bază, ci și pentru a ajuta oamenii să se întoarcă la muncă pentru a stimula noi activități economice și a investi în infrastructura socioeconomică pentru a-i atrage.

Este necesar să se înțeleagă îndeaproape problemele care trebuie rezolvate la nivel local și atunci când este adecvată o scară mai mare, astfel încât să se organizeze implicarea mai multor municipalități. Acest lucru nu este clar, de asemenea, modul de finanțare a acestor acțiuni pentru domenii funcționale: beneficiind în mod direct de unele părți ale zonelor, unele părți ale zonelor mai puțin și altele fără beneficii directe.

Recent, instituțiile UE au convenit să majoreze alocarea sud la cel puțin 8 % pentru perioada de programare 2021-27, ceea ce reprezintă o veste bună, dar nu suficient având în vedere volumul imens de investiții necesare.

Prin urmare, este recomandat:

11. Creșterea sprijinului financiar național și al UE pentru orașe:

- a) **Sprijinul ar trebui sporit pentru orașe și rețelele acestora.** În special pentru orașele mai mici, care pot fi considerate lideri ai ZUF – Zone urbane funcționale și implică orașele mai mici din jurul lor într-un sistem policentric.
- b) **Noile instrumente ale UE** care vor fi aprobate de Consiliul UE și de Parlament în ceea ce privește pachetul de redresare a banilor publici (CFM-cadrul financiar multianual și next generation EU) **ar trebui să fie o ocazie de a stimula sprijinul financiar acordat orașelor și municipalităților, în special prin inițiativa - investiții teritoriale integrate.** Prin urmare, **alocarea fondurilor structurale ale UE ar trebui să fie majorată în programele operaționale la cel puțin 10%**, în prețuri curente, utilizând facilitatea alocării efective care este de cel puțin (8%).

3.4. Guvernare

Guvernanța pentru dezvoltare urbană durabilă și participare

Mandat de Organizația Națiunilor Unite, programul UN-Habitat promovează orașe și comunități durabile din punct de vedere social și ecologic. În Europa, "Agenda teritorială 2030: un viitor pentru toate locurile" ar trebui să fie cadrul de politică adecvat pentru a contribui la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.

Agenda 2030, aprobată la 1 decembrie 2020, reprezintă o oportunitate reală de a motiva administrațiile orașelor să lucreze dincolo de silozuri și să implice colaborarea cu municipalitățile din apropiere, astfel încât să furnizeze politici holistice în zona urbană funcțională adecvată. În acest efort, noile instrumente europene și cunoștințele comune ar putea ajuta orașele să abordeze integrarea și coerența politicilor și, astfel, să stabilească o nouă guvernare eficientă. În consecință, **autoritățile ar putea înființa o platformă de date urbane**, care ar trebui să joace un rol-cheie în monitorizarea politicilor printr-o serie de indicatori bazați pe ODD. În acest sens, crearea grupurilor părților interesate este esențială.

În Europa, 240 de orașe cu o populație de peste 100 000 de locuitori au înregistrat progrese în direcția devenirii unor orașe inteligente¹⁴. În țările nordice, toate sunt orașe inteligente. Cele mai multe orașe de peste 100.000 de persoane din Italia, Austria și Olanda sunt orașe inteligente, precum și jumătate din orașele britanice, spaniole și franceze. În schimb, Germania și Polonia sunt în urmă, în timp ce statele membre din estul UE au cel mai mic număr de orașe inteligente.

Conceptul de Smart City a devenit multidimensional și scalabil, depinzând de tehnologiile utilizate, de date pentru a face față, de domenii de aplicat și de nivelul de integrare care trebuie atins. Implementarea dispozitivelor conectate – senzori, smartphone-uri sau vehicule conectate – este o condiție prealabilă pentru colectarea și schimbul de date. Orașele inteligente consideră că datele sunt o resursă pentru monitorizarea vieții urbane, optimizarea politicilor publice sau crearea de noi servicii pentru societate. Să observăm că digitalizarea nu ar trebui privită ca un scop în sine, ci ca un mijloc de a promova incluziunea, capacitatea și, de asemenea, durabilitatea mediului.

La nivel internațional, dialogul este angajat prin guvernare pe mai multe niveluri. Convenția primarilor pentru climă și energie este un model de guvernare de jos în sus, pe mai multe niveluri, care reunește administrații locale, regiuni, state membre, dar și organizații neguvernamentale, cum ar fi WWF. Agenda urbană a UE a lansat, de asemenea, o serie de parteneriate pentru a aborda problemele urbane tematice. Fiecare parteneriat este format din autorități urbane (orașe), Comisia Europeană, organizații ale UE (Banca Europeană de Investiții, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor), state membre, state partenere, experți, organizații-umbrelă (de exemplu, EUROCITIES, Consiliul Municipalităților și Regiunilor Europene), organizații ale cunoașterii

¹⁴ <https://euagenda.eu/publications/how-many-smart-cities-are-there-in-europe>

(de exemplu, URBACT, ESPON și INTERREG EUROPE) și alte părți interesate (ONG-uri, întreprinderi etc.).

Democrația reprezentativă este pusă sub semnul întrebării, iar mecanismele tradiționale de reprezentare nu mai sunt suficiente pentru a asigura o participare democratică adecvată. În ceea ce privește procesul deliberativ, organismele intermediare – industrie, muncă, asociații profesionale, organizații neguvernamentale ... – sunt implicate progresiv la diferite scări.

În ultimele două decenii, în Europa s-au răspândit soluții inovatoare care să aprofundeze participarea sau capacitarea cetățenilor. Bugetarea participativă, în care membrii comunității decid direct cum să cheltuiască o parte dintr-un buget public, s-a răspândit de atunci în mare parte în orașele europene. Cele mai mari metropole – Paris, Madrid, Lisabona sau Milano – au implementat-o, precum și aproximativ 3.000 de orașe mai mici (de exemplu, Rennes, Brest sau Viana do Castelo), implicând milioane de cetățeni europeni. În ultimul deceniu, acest efort a fost încurajat de utilizarea platformelor digitale, împreună cu noi metodologii.

În plus, societatea civilă trebuie să fie angajată, nu numai organisme intermediare, ci și, mai direct, cetățenii. Aplicând o abordare ascendentă, civitech-urile ar putea sprijini procesele participative. Cu toate acestea, evenimentele în persoană sunt încă necesare pentru a construi încrederea între reprezentant și populație. Datorită voluntarilor sau loteriei civice, consiliilor cetățenilor sau mini-dezbaterilor publice la scară largă, care vizează crearea în comun a unei viziuni colective comune, ar putea atrage viitorul democrației urbane.

Prin urmare, este recomandat ca:

12. Orașele și grupurile de orașe ar trebui, în viitor, să consolideze guvernarea prin concepte de dezvoltare, cum ar fi orașele inteligente și participarea la guvernare care implică societatea civilă în procesul decizional.

Guvernare și zone urbane funcționale (ZUF)

Un concept important de luat în considerare în viitoarea guvernare a orașului este ZUF – Zona Urbană Funcțională.

În Europa, țesătura urbană este policentrică. La nivel național, regiunile policentrice sunt, în realitate, organizate în jurul ZUF, mari, medii sau mici, după cum arată experiențele naționale diferite. **Acest tip de organizație trebuie consolidat în viitor,** deoarece acestea se dovedesc a fi reale.

Programul european ESPON Studiu încheiat:

- ✓ Cea mai importantă calitate a conceptului ZUF este capacitatea sa de a se extinde dincolo de granițele administrative. Ca urmare, nevoile de activitate economică și

de producție de servicii pot fi cartografiate mai eficient. Acest lucru duce la o planificare strategică și o viziune mai coerentă. Multe țări europene au introdus unele niveluri statistice între nivelurile municipale și regionale, modelând zonele urbane actuale și cooperarea inter-municipală. Țările europene au identificat ZUF în diverse moduri, cum ar fi regiunile urbane funcționale, districtele, zonele de navetă, zonele pieței locale a forței de muncă, sistemele urbane zilnice, zonele de strămutare și unitățile subregionale, precum și altele.

- ✓ Zona urbană funcțională (ZUF) este formată din zona urbană / municipalitatea centrală, plus zonele adiacente de navetă (municipalități periferice). Schimbarea datelor la nivelul NUTS 5 este o condiție prealabilă pentru definirea acestor ZUF, dar schimbarea datelor (conform Data Navigator) este disponibilă pentru acest nivel teritorial numai pentru Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Luxemburg, Norvegia și Suedia. ZUF are o definiție a contrapărții naționale (adesea denumită regiune urbană funcțională, zonă de navetă, zonă de captare a navetiștilor, zonă de navetă sau altele asemenea) în 18 țări (Austria, Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria (centre regionale de lucru), Italia, Norvegia, Luxemburg, Țările de Jos, Suedia, Elveția, Republica Slovacă, Slovenia și Regatul Unit). Din cauza lipsei de date, programul european ESPON utilizează definițiile naționale ale ZUF sau cele mai apropiate sinonime disponibili. **ZUF-urile cu o populație de 20.000 de locuitori sunt considerate urbane și chiar și cele mai mici ZUF-uri sunt luate în considerare dacă au un rol funcțional în cadrul sistemului urban național.**
- ✓ ZUF-urile sunt componentele de bază ale regiunii policentrice. Regiunile policentrice sunt stabilite de două sau mai multe ZUF-uri care se consolidează reciproc. La două niveluri, avem de-a face cu regiuni policentrice urbane, (sub) nivel național (regiuni policentrice naționale) și la nivel transnațional (regiuni policentrice transfrontaliere).
- ✓ Chiar dacă, în practică, este evident din punct de vedere statistic doar pentru ZUF-urile mari și mijlocii, conceptul poate fi aplicat la suprafețe de 20.000 și mai mulți locuitori, sau chiar mai puțin de 20.000 de locuitori, în anumite circumstanțe.

În prezent, sunt eligibile pentru FEDR: marile ZUF-uri europene și ZUF-urile orașelor cu 50 000 sau mai mulți locuitori. **De ce numai acestea?** Odată ce orașele mai mici au aceleași probleme, chiar și la o scară diferită, și au resurse mai mici. Din acest motiv, aceste **ZUF-uri mai mici, de 20.000 sau mai mulți locuitori, ar trebui să fie mai sprijinite.**

Europa este un teritoriu urban policentric, cu diferite niveluri de policentrism. Practic, teritoriul urban este organizat ca următoarea schemă:

- Zonele metropolitane sau Metropole, care constituie ZUF în mod natural
- Orașe cu 50.000 sau mai mulți locuitori, care constituie sau pot fi ZUF-uri într-o regiune:
- Și în fine, orașele mai mici între 10-20.000 de locuitori, care sunt centre de atracție pentru 2 sau mai multe centre urbane mai mici.

În absența unor statistici detaliate și comparabile la nivel european privind orașele, este rezonabil să se prevadă un set de criterii de eligibilitate pentru constituirea ZUF, utilizând criteriul Eurostat descris mai sus ca bază și adăugând alte criterii ușor de identificat și, în consecință, să se facă ca centrele urbane mai mici să fie, de asemenea, eligibile pentru fondurile naționale și europene pe baza ZUF. Prin urmare, **este foarte recomandat:**

13. A. Pentru a include în viitor, în scopul organizării planificării și managementului urban în regiunile policentrice naționale, **ZUF cu aproximativ 20.000 sau mai mulți locuitori¹⁵. Prin urmare, aceste ZUF-uri ar trebui să poată accesa fonduri europene pentru politica urbană europeană sub forma ITI-urilor.**

13. B. Criterii de eligibilitate pentru finanțarea națională și FEDR 2021-27. Municipality lider ZUF:

- Trebuie să aibă cel puțin în jur de 10.000 de locuitori¹⁶, **și, în total, teritoriul ZUF trebuie să aibă cel puțin 20.000 de locuitori;**
- Orașul lider ZUF trebuie să elaboreze un document care să descrie atractivitatea sa în raport cu centrele urbane și rurale din jur (de exemplu, % din populația nerezidentă care lucrează în municipiu, capacitatea de a atrage noi activități economice, caracteristicile serviciilor furnizate nerezidenților). **Continuitatea teritorială nu ar trebui să fie obligatorie**, deoarece orografia unor teritorii face această condiție uneori imposibilă, chiar dacă teritoriul funcționează efectiv ca ZUF;
- Acesta trebuie să prezinte **un acord formal cu celelalte centre urbane și rurale** implicate, inclusiv o strategie de dezvoltare urbană integrată pentru zona ZUF, acceptată de toți partenerii.

Instrumente necesare pentru politica urbană

Pentru a îmbunătăți relevanța, eficiența și eficacitatea procesului de elaborare și de punere în aplicare a politicilor în ceea ce privește zonele urbane funcționale și alte regiuni funcționale, este esențial să existe date, indicatori și instrumente de analiză care să poată contribui la o mai bună înțelegere a factorilor determinanți ai creșterii economice și ai dezvoltării sociale favorabile incluziunii în zonele funcționale. Instrumentele de analiză la scară europeană ar trebui să contribuie la construirea unei agende urbane în evoluție, la acțiuni diversificate pentru zone funcționale concrete ale Europei, astfel încât există, de

¹⁵Municipiile central și periferice s-au integrat într-o zonă de influență a principalului oraș al municipiului central.

¹⁶ <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319674094>

asemenea, o nevoie semnificativă de dezvoltare a modelului de finanțare pentru acțiunile adresate acestor zone funcționale teritoriale diverse.

• Statistică

Fără statistici adecvate nu este posibil să se conceapă o politică urbană a UE în evoluție realistă.

Constatările

- Nu există o definiție clară și consensuală a zonei urbane în UE și în alte părți
- Nu există o definiție statistică clară a orașelor, în special în ceea ce privește cele sub 50.000 de locuitori
- Nu există statistici disponibile la nivelul UE la nivelul orașelor (Eurostat). Singurele câteva statistici existente sunt la nivel municipal (limita administrativă), care este general acceptată, care nu reprezintă realitatea evoluției urbane.
- Nu există o imagine de ansamblu clară, la nivelul UE, cu privire la ceea ce este cu adevărat investiția finanțării UE în orașe pentru perioada 2014-20, deoarece informațiile sunt dispersate prin strategii naționale, regionale și locale (ITI, CCLD etc.), inițiative comunitare (acțiuni urbane inovatoare, Urbact, programe Interreg, viață etc.) și programe FSE specifice privind populațiile de tineri (Inițiativa pentru tineret) și incluziunea socială.
- Clasificarea statistică a UE (NUTS 2021) cuprinde doar 3 niveluri (104 NUTS I, 281 NUTS II e 1348 NUTS III). De ce să nu creăm un nivel NUTS IV pentru a înțelege realitatea urbană – rurală?

Prin urmare, ***se recomandă foarte mult îmbunătățirea producției de statistici la nivelul UE și la nivel național*** în sensul următor:

14. Recomandări privind producția de statistici:

Evoluția urbană a generat o transformare a scării care a dus la **cifre diferite** (județe, aglomerări urbane). Cu toate acestea, **nu există informații mai exacte sau uniforme** cu privire la acest nivel administrativ pentru a fi utilizate ca input pentru elaborarea politicii urbane. În acest sens, pare recomandabil să se **reflecteze asupra creării unui nou nivel NUTS IV**, în special pentru a avea statistici adecvate pentru politica urbană.

În strânsă colaborare cu instituțiile naționale de statistică și utilizând în special recensământul periodic și specific, Eurostat ar trebui să furnizeze statistici exacte anual sau cel puțin o dată la 2 ani.

Informațiile, altele decât populația și suprafața (kmp) ar trebui să conțină cel puțin date privind: a) Spațiul urban ocupat (locuințe, industrie, servicii,

spațiu verde, transport); b) Locuințe (private, sociale); c) Venitul mediu al familiilor (pentru a detecta grupurile de sărăcie)

Informațiile ar trebui să fie furnizate într-o defalcare pe: a) zone metropolitane și orașe mari zone urbane funcționale; b) Orașe mari (100.000 de locuitori sau mai mult); c) Orașe medii (între 50.000 și 100.000 de locuitori); d) Orașe mici (sub 50.000 de locuitori); e) Orașe mici Zone urbane funcționale (zonă de navetă în jurul unui oraș de aproximativ 20.000 de locuitori, așa cum a propus ESPON)

• INSTRUMENTE ITI

Constatări

- ITI este utilizat cu succes în actuala perioadă de programare a UE 2014-20. ITI este un instrument valoros pentru a transfera procesul decizional către anumite zone locale. În acest cadru, autoritățile locale ar trebui, cel puțin, să se implice mai mult în selecția proiectelor;
- ITI urban nu ar trebui să fie privilegiat și să aibă prioritate față de alte tipuri de ITI la nivelul UE și la nivel național: ITI-urile reprezintă un instrument pentru toate tipurile de zone locale. Astfel cum s-a autorizat prin regulament, unele ITI vor fi aplicate dincolo de zonele strict definite ca fiind urbane, dar vor contribui, de asemenea, la dezvoltarea unei abordări integrate în zonele și cartierele funcționale, la nivel regional sau local. Acesta este deja utilizat în unele zone transfrontaliere;
- ITI este un instrument nou și este deosebit de important ca asistența tehnică să fie disponibilă pentru a sprijini pe deplin activitățile ITI, în special cele legate de contabilizarea corespunzătoare a cheltuielilor în cadrul surselor de finanțare esi separate;
- Nu este obligatoriu ca un ITI să acopere întregul teritoriu la nivel administrativ. Un ITI poate fi pus în aplicare la orice nivel (subnațional), pentru care a fost stabilită o strategie integrată de dezvoltare teritorială. Acesta poate acoperi o regiune, o zonă funcțională, o comună urbană sau rurală, o vecinătate sau orice alt teritoriu subnațional.

Am constatat, în conformitate cu Orientările CE pentru perioada 2014-20:

1. Autoritățile urbane sau orice alte autorități responsabile de dezvoltarea urbană durabilă în zonele funcționale aplică abordarea participativă în diferite etape de programare a dezvoltării lor. Părțile interesate relevante ar trebui să fie identificate în primul rând, apoi implicate în programare, monitorizare și evaluare. Participarea este un factor-cheie pentru crearea unei creșteri durabile.

2. Comisia Europeană, împreună cu autoritățile naționale, regionale și locale, cooperează cu autoritățile și instituțiile urbane și cu alte autorități și instituții implicate în zonele urbane funcționale în programarea perspectivelor financiare relevante. Comunicarea, diseminarea informațiilor, calendarul adecvat al diferitelor etape de programare se vor traduce în proiecte mai bune, o mai bună cheltuire a fondurilor UE și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă într-o perspectivă pe termen scurt și pe termen lung. Având în vedere toate aceste constatări și faptul că statele membre au avut abordări diferite în perioada de programare 2014-20, **este recomandat cu fermitate:**

15. Comisia Europeană recomandă ca ITI-urile să fie utilizate în următoarea perioadă de programare a UE 2021-27 ca instrument principal pentru Dezvoltare Urbana Sustenabilă. ITI-urile ar trebui încurajate nu numai pentru zonele urbane, ci și pentru zonele urbane funcționale. În acest caz, ar trebui încurajate și iti-urile pentru zonele urbane funcționale transfrontaliere.